

## Ofte stilte spørsmål (OSS)

### – Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oslo og Viken

Her finner du svar på en del vanlige spørsmål om utfylling av søknaden om regionale miljøtilskudd, og spørsmål ved saksbehandling av søknaden.

Ofte stilte spørsmål og svar blir oppdatert etter hvert som nye problemstillinger kommer opp.

*Versjonen ble sist oppdatert: 31. Januar 2022 .*

# Innhold

Generelt.....	3
Tiltak for å ivareta landbrukets kulturlandskap .....	4
Drift av bratt areal (§ 4) .....	5
Drift av beitelag (§ 5) .....	5
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (§ 6) og på utmark § 7 .....	5
Slått av verdifulle jordbrukslandskap (§ 8) .....	7
Skjøtsel av gårdsdammer (§ 9) .....	7
Tiltak for å ivareta biologisk mangfold.....	7
Slått av slåttemyr og slåttemark (§ 10).....	7
Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (§ 11) .....	8
Skjøtsel av styvingstrær (§ 12) .....	8
Soner for pollinerende insekter (§ 13) .....	8
Tiltak for kulturminner og kulturmiljøer .....	9
Drift av seter (§ 14) .....	9
Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner (§ 15) .....	10
Skjøtsel av steingjerder, trekker og alléer (§ 16) .....	10
Tiltak for å redusere avrenning til vassdrag og kyst .....	10
Ingen jordarbeiding om høsten (§ 17) .....	10
Gras på arealer utsatt for flom og erosjon (§ 18) .....	11
Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer (§ 19) .....	11
Direktesådd høstkorn og høstoljevekster (§ 20) .....	12
Fangvekster som underkultur (§ 21) .....	12
Fangvekster sådd etter høsting (§ 22) .....	13
Grasdekte vannveier og grasstriper i åker (§ 23) .....	13
Grasdekt kantsone i åker (§ 24) .....	13
Fangdam (§ 25) .....	13
Tiltak for å redusere utslipp til luft .....	14
Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel (§ 26).....	14
Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange (§ 27) .....	15
Tiltak for å redusere bruk av kjemiske plantevernmidler .....	15
Ugrasharving i åker (§ 28).....	15
Ugrasbekjempelse i radkulturer (§ 29) .....	15
Tiltakspakke: Miljøavtale .....	16
Miljøavtale (§ 30).....	16
Utdrag fra Instruks for regionale miljøtilskudd – revidert 5. mai 2020 – Landbruksdirektoratet.....	18

## Generelt

### Må jeg ha levert søknad om produksjonstilskudd før jeg kan søke regionalt miljøtilskudd?

Nei. Du trenger ikke å ha søkt om produksjonstilskudd for å kunne søke om regionalt miljøtilskudd, men foretaket ditt må oppfylle vilkårene i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. Dersom et foretak ikke har søkt om produksjonstilskudd, men likevel ønsker å søke om regionalt miljøtilskudd, må foretaket dokumentere at det fyller vilkårene for produksjonstilskudd. Denne dokumentasjonen må foreligge skriftlig.

### Må jeg ha disponert arealet?

Ja, foretaket som søker om regionalt miljøtilskudd må ha disponert det arealet foretaket søker tilskudd for. Det innebærer at du kan søke regionalt miljøtilskudd for de samme arealene som du har søkt produksjonstilskudd for.

*Eksempel 1:* Etter vekstsesongens slutt avtaler du med naboen at du skal drive jorda der kommende vekstsesong. Du ønsker å søke om RMP-tilskudd på arealet om høsten. Det kan du ikke gjøre, siden foretaket ditt ikke har disponert jorda gjennom vekstsesongen i søknadsåret.

*Eksempel 2:* Du har to foretak. I det ene foretaket er det grønnsaksproduksjon, mens i det andre er det kornproduksjon. Samtidig ønsker du å søke om tilskudd til «hypping/radrensing». I så fall må du gjøre det via «grønnsaksforetaket», siden det er «grønnsaksforetaket» som har disponert grønnsaksarealene. Vil du søke om tilskudd til ingen/utsatt jordarbeiding, må det skje via «kornforetaket».

### Hva skjer hvis jeg ikke har gjødslingsplan eller plantevernjournal?

RMP-tilskuddet avkortes inntil 100 prosent dersom gjødslingsplan eller journal over plantevernmidler mangler i sin helhet. Dersom gjødslingsplan eller journal over plantevernmidler er mangelfull, avkortes RMP-tilskuddet med inntil 50 prosent. Størrelsen på avkorting for mangelfull gjødslingsplan og/eller journal over plantevernmidler ses i sammenheng med hvilke tilskuddsordninger foretaket har søkt på. Kravene til gjødslingsplan finner du i [forskrift om gjødslingsplanlegging](#).

### Hva er en journal over plantevernmidler?

Plantevernjournalen skal inneholde opplysninger om navn på plantevernmiddelet som brukes, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på.

### Må all dokumentasjon sendes inn sammen med søknaden?

Nei. Kommunen kan be om få tilsendt dokumentasjon eller sjekker dokumentasjonen som kreves ved den stedlige kontrollen.

### Hvor finner jeg nærmer informasjon om søknadsprosessen?

Se [nettsiden til Landbruksdirektoratet](#).

- [Hvordan søke?](#)

### Kan jeg levere RMP-søknaden etter 15. oktober?

Ja, RMP-søknad kan leveres inntil 14 dager etter fristen, men da blir det et trekk i tilskuddet med 1000 kr/dag. Etter 29. oktober lar det seg ikke gjøre å levere søknad, uten innvilget dispensasjon fra søknadsfristen.

### Må jeg svare på alle egenerklæringsspørsmålene?

Nei, de tre siste spørsmålene, gjelder kun ved søknad om miljøavtale.

### Hjelp, jeg gir snart opp- det er feil i søknadsskjemaet og det er håpløst å markere kartinntegningen!

Det vil alltid kunne være tekniske utfordringer i et elektronisk søknadssystem, og særlig i år med store justeringer av tilskuddsordningene. Kontakt kommunen din for hjelp, eller skriv inn en melding til forvaltningen i søknadsskjema. Du kan også sende inn en papirsøknad med vedlagt kart over tiltakene. [Papirsøknadsskjemaet finner du på nettsiden vår](#) på bokmål og nynorsk.

### Søknaden står "under registrering", men jeg får ikke sendt den inn, hva gjør jeg?

Det hender det er tekniske utfordringer ved innsending av søknaden, ta kontakt med kommunen og send inn papirsøknad om det ikke løser seg på annet vis. Oppdager du feilen først etter søknadsfrist, kan du søke om dispensasjon fra søknadsfrist pga. tekniske utfordringer. Se også spørsmål over.

### Hva defineres som åpen åker arealer?

Med åpenåkerkulturer menes korn, potet og grønnsaker.

### Hvor finner jeg generelle bestemmelser for RMP?

De kan du [lese her](#).

### Kan jeg importere kartinntegninger fra tidligere år?

Ja, søker får velge hvilket år han/hun vil importere fra. Det er ikke valg om kommunens godkjente eller søkers egne inntegninger - det er kun kommunens godkjente inntegninger som blir importert.

## Tiltak for å ivareta landbrukets kulturlandskap

### Kulturlandskapstiltak - hva er prioriterte områder?

Landbruksdrifta påvirker utformingen av landskapet vårt på ulike måter. I flere områder har langvarig jordbruksdrift etterlatt spesielle kulturhistoriske, biologiske og estetiske verdier. Disse verdiene er det ønskelig å ivareta framover. Det kan kreve spesielle tiltak.

Begrensede midler gjør at vi må prioritere de landskapene som i størst grad særpreger Oslo og Viken. Prioriteringen er avgrenset til *fjell, kystlandskap* og *raviner*. I tillegg prioriteres områder som etter kartlegging er utpekt til «*verdifulle kulturlandskap*» og «*nasjonalt utvalgte kulturlandskap*» i jordbruket. Kartlegging og utvalg er foretatt av miljøvern- og landbruksmyndighetene i de enkelte fylkene.

Områdene finnes avmerket i gårdskartet. Når du tegner inn tiltak i søknaden om RMP, kan du slå på kartlag i kartet som viser områdene som er nevnt ovenfor. Dessverre finnes det ikke kartlag som viser raviner.

Hvilke områder er «Verdifulle kulturlandskap» i Oslo og Viken?

Her finner du [kart over prioriterte kulturlandskap](#).

## Drift av bratt areal (§ 4)

Kan jeg få tilskudd for beiting av bratt areal?

Nei, tilskuddet gis ikke til beiting alene. Det er bare drift i form av *slått og høsting* som gir tilskudd.

Hvor bratt må arealet være før det gis tilskudd?

Arealet må ha en helling på 1:5 eller mer. Det kan ikke være brattere enn at det lar seg slå maskinelt eller med ljà.

Kan jeg få tilskudd til drift av bratt innmarksbeite?

Nei, i Oslo og Viken omfatter ordningen kun fulldyrket og overflatedyrket areal.

Kan jeg regne hele skiftet som bratt, selv om det er mindre deler av det som ikke er bratte nok?

Nei. Når du søker tilskuddet, tegner du inn hele arealet på kart. Det elektroniske kartet vil selv finne ut hvilke deler av skiftet som er bratt nok, basert på høydekotene.

Er det tilstrekkelig at jeg beitepusser på bratt areal for å få tilskudd?

Nei, omsøkt areal skal slås og høstes.

- ❖ Kommentarene til § 4 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Drift av beitelag (§ 5)

- ❖ Kommentarene til § 5 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (§ 6) og på utmark § 7

Hva er innmarksbeite?

Innmarksbeite i søknaden om regionale miljøtilskudd må oppfylle de samme kravene som stilles til innmarksbeite ved søknad om produksjonstilskudd i jordbruket: «*Jordbruksareal som kan benyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 prosent av arealet skal være dekket av grasarter og beitetålende urter.*» Ved arealberegning av innmarksbeite skal innslag av ikke-jordbruksareal som fjell, sumper, dammer og skog som per enhet er større enn ett dekar, trekkes fra. Du [kan lese mer om innmarksbeite på nettsiden til Norsk institutt for bioøkonomi \(NIBIO\)](#).

Nytt innmarksbeiteareal må være godkjent og klassifisert som innmarksbeite av kommunen, før arealet kan gi grunnlag for tilskudd.

### Kan jeg føre opp de samme dyra ved beite på innmark og beite i utmark?

Ja. Hvis dyra har beitet både i innmark og i utmark, kan du søke både på tilskudd til «Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark» og tilskudd til «Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark». Vilkårene for begge ordningene må være oppfylt.

### Kan innmarksbeite føres opp under § 7 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i utmark?

Nei. Innmarksbeite er innmark, ikke utmark. Det kan ikke være begge deler.

### Hva innebærer det at arealet må være godt nedbeitet?

Den årlige beitinga må være intensiv nok til at arealtilstanden opprettholdes over tid. Beitinga må fremme utvikling av gras og beitetålende urter og holde andre arter borte. Samtidig skal miljøverdiene opprettholdes. Det betyr at beitingen skal opprettholde eller øke det biologiske mangfoldet. Melkekyr/-geiter eller dyr som går med diende avkom setter, uten tilleggsfôring, større krav til godt beite enn dyr som kun har behov for næring til eget vedlikehold. I slike tilfeller kan det være behov for å la andre dyr beite ned arealet etterpå.

### Får jeg tilskudd ved bruk av beitepusser?

Nei, nedslåing av graset med beitepusser gir ikke rett til tilskudd. Arealet skal være beitet.

### Hvor ligger vernskoggrensa?

Vernskoggrensa er litt forskjellig definert i hver kommune. Ta kontakt med skogbrukssjefen i kommunen.

Lov om skogbruk, § 12. Vernskog, gir følgende regler:

*«Fylkesmannen kan gi forskrift om at skog skal vere vernskog når skogen tener som vern for annan skog eller gir vern mot naturskadar. Det same gjeld område opp mot fjellet eller ut mot havet der skogen er sårbar og kan bli øydelagt ved feil skogbehandling.*

*Forskrifta skal leggje fast grensene for vernskogen og gi reglar for forvaltninga av skogen. Det kan også fastsetjast reglar om meldeplikt.*

*Kommunen skal sørge for at eigarar av vernskog blir gjort kjent med vernskogvedtaket og dei reglane som blir fastsette, og skal kunngjere vedtaket i dei aviser kommunen elles nyttar til kunngjeringar.»*

### Hvilke dyr defineres som småfe?

Med småfe menes; sau, lam, geit og kje.

### Det er krevende å tegne inn arealene på utmarksbeite i fjellområdene, hva gjør jeg?

Tilskuddet utmåles pr dyr, så det er ikke vesentlig å avmerke presist areal for denne ordningen. Det viktigste er å vise på kartet hvor dyra har beitet.

### Jeg har hatt dyra på innmarksbeite i sommer, hva søker jeg på?

Du kan søke på «tilskudd til beite av verdifulle jordbrukslandskap i innmark», dersom beitet er et *ravinebeite*, eller ligger innenfor «verdifulle kulturlandskap» og «nasjonalt utvalgte kulturlandskap» i jordbruket.

Her finner du [kart over prioriterte kulturlandskap](#).

- ❖ Kommentarene til §§ 6 og 7 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Slått av verdifulle jordbrukslandskap (§ 8)

Bruket mitt ligger over vernskoggrensa. Kan jeg få tilskudd til slått av verdifulle jordbrukslandskap eller beiting av lokalt verdifulle jordbrukslandskap i utmark?

Ja. Bruk som ligger over vernskoggrensa er berettiget slikt tilskudd, selv om arealene ligger nær tunet og ikke «innpå fjellet».

Kan det gis tilskudd til både § 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap og § 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark eller § 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark for det samme arealet?

Nei. Du kan få tilskudd for *enten* slått *eller* beiting - ikke begge deler, på det samme arealet.

- ❖ Kommentarene til § 8 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Skjøtsel av gårdsdammer (§ 9)

- ❖ Kommentarene til § 9 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Tiltak for å ivareta biologisk mangfold

Hva er prioriterte områder?

Landbruksdrifta påvirker utformingen av landskapet vårt på ulike måter. I flere områder har langvarig jordbruksdrift etterlatt spesielle kulturhistoriske, biologiske og estetiske verdier. Disse verdiene er det ønskelig å ivareta framover. Det kan kreve spesielle tiltak.

Begrensede midler gjør at vi må prioritere de landskapene som i størst grad særpreger Oslo og Viken. Prioriteringen er avgrenset til *fjell, kystlandskap* og *raviner*. I tillegg prioriteres områder som etter kartlegging er utpekt til «*verdifulle kulturlandskap*» og «*nasjonalt utvalgte kulturlandskap*» i jordbruket. Kartlegging og utvalg er foretatt av miljøvern- og landbruksmyndighetene i de enkelte fylkene.

Områdene finnes avmerket i gårdskartet. Når du tegner inn tiltak i søknaden om RMP, kan du slå på kartlag i kartet som viser områdene som er nevnt ovenfor. Dessverre finnes det ikke kartlag som viser raviner.

## Slått av slåttemyr og slåttemark (§ 10)

Arealer som er aktuelle for RMP-ordningen er arealene som det kan søkes tilskudd for under Miljødirektoratets [tilskuddsordninger for trua arter og naturtyper, A-, B- og C-lokaliteter av slåttemarker - med de samme utvelgingskriterier og krav til skjøtselsplan](#). Les mer om naturtyper i [Kartlegging av naturtyper](#).

Jeg har arealer som er kartlagt som slåttemark, men jeg finner dem ikke igjen på kartet som viser verdifulle naturtyper.

Kommunen eller miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen har som regel kopi av dokumentasjon på miljøverdiene som er kartlagt i slåttemarka. Dersom arealet er kartlagt, men det av tekniske grunner ikke har blitt overført til Naturbase kan kommune og Fylkesmannen bidra med hjelp til å søke tilskudd.

- ❖ Kommentarene til § 10 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (§ 11)

Hvilke områder er «Verdifulle kulturlandskap» i våre fylker?

Her finner du [kart over prioriterte kulturlandskap](#)

Hva vil det si at et areal er biologisk verdifullt?

Biologisk verdifullt areal inneholder spesielle biologiske kvaliteter som det ikke finnes så mye av ellers. Det kan for eksempel være truede arter eller vegetasjonstyper, spesielt rik flora og fauna, eller at arealet er særpreget på annen måte. Tilskudd til slått eller beiting er ment som en stimulans til å videreføre en driftsmetode som opprettholder denne tilstanden. Hvis du er i tvil om kvalitetene til arealet, ta kontakt med kommunen.

Kan det samme skiftet være både biologisk verdifullt, lokalt verdifullt og bratt samtidig?

Ja, det finnes eksempler på det. Det gis likevel *bare ett tilskudd*.

- ❖ Kommentarene til § 11 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Skjøtsel av styvingstrær (§ 12)

- ❖ Kommentarene til § 12 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Soner for pollinerende insekter (§ 13)

Jeg har allerede etablert sone(-r) for pollinerende insekter på eiendommen min. Kan jeg få tilskudd for denne?

Ja, hvis du allerede har en etablert sone for pollinerende insekter kan du få tilskudd for å skjytte denne.

Hva menes med «i kombinasjon»?

Når du etablerer grasdekt vannvei, grasstripe i åker eller grasdekt kantsone i åker, sår du samtidig den pollinatorvennlige frøblandingen. Da får du gras- og pollinatorvennlige blomster i hele den etablerte sonen. Dvs. det er ikke en egen sone for gras og en for blomster, men gras og pollinatorvennlige blomster i kombinasjon.



**Jeg har sådd og skjøtter en sone for pollinerende insekter. Hvordan skal jeg føre dette arealet i søknad om produksjonstilskudd?**

- Med blomstring gjennom vekstsesongen, vil sonen normalt ikke inngå i ordinær drift med høsting. I produksjonstilskuddssøknaden føres derfor blomsterstripene som areal ute av drift (kode 292) ev. areal i drift, men ikke berettiget PT (kode 294). Se side 17 i årets [veileder til PT](#).
- Hvis sonen blir høstet og brukt til fôr, kan foretaket søke PT for det som grasareal.
- Det er ikke anledning til å føre opp areal med blomsterstriper som del av kornarealet.
- Den høye tilskuddssatsen er tenkt å blant annet dekke inn tapt avling og produksjonstilskudd i tillegg til kostnadene ved etablering og skjøtsel av disse sonene.

**Kan det gis tilskudd for tilsåing av pollinatorvennlige vekster på hele skifter?**

Nei, intensjonen med ordningen er å gi tilskudd til striper.

**Kan jeg sprøyte pollinatorsoner etter blomstring?**

Nei, ett av vilkårene for å motta tilskudd for pollinatorsoner er at sonene ikke sprøytes.

- ❖ Kommentarene til § 13 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Tiltak for kulturminner og kulturmiljøer

### Drift av seter (§ 14)

**Hvilke krav stilles for å få tilskudd?**

Følgende krav stilles:

- Foretaket må produsere melk fra setra i minst seks uker i sommerhalvåret
- Produksjonen skal tilsvare 45 liter kumelk eller 25 l geitemelk i døgnet per seter
- Produksjonen må skje innenfor kvote eller du må ha fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk i henhold til forskrift.
- Produksjonen skal skje i henhold til varemottakerens krav til leveranse
- Eventuelle krav fra det lokale Mattilsynet må være oppfylt. Ved egen foredling må det foreligge godkjenning fra Mattilsynet for salg/omsetning av melkeprodukter
- Salg av melkeprodukter fra setra må dokumenteres
- Hoveddel av fôropptak skal foregå ved beiting
- Setra må ha hus for overnatting

**Jeg leier seter og dyr. Kan jeg få tilskudd?**

Ja, under visse betingelser. Du må ha skriftlig og signert kontrakt om leie av seter og dyr. Seterdrifta må oppfylle kravene ovenfor.

**Må melka foredles på setra?**

Nei, melka som produseres skal leveres til meieri eller foredles på setra. Det kan være kostbart å ha utstyr for foredling av melka både på setra og hjemme. Det kan gis tilskudd til setring, selv om søker transporterer melka hjem og foredler den der. Øvrige vilkår for tilskuddet må være oppfylt.

**Kan jeg få tilskudd for drift av flere setre?**

Ja. Drifta på hver enkelt seter må oppfylle vilkårene ovenfor.

- ❖ Kommentarene til § 14 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## **Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner (§ 15)**

- ❖ Kommentarene til § 15 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## **Skjøtsel av steingjerder, trekker og alléer (§ 16)**

**Kan jeg markere skjøtsel på to sider av steinggjerdene og få dobbelt tilskudd?**

Nei, ett gjerde er lik ett tilskudd.

I tilfeller der steingjerde ligger på en eiendomsgrense, og det er to foretak som skjøtter steingjerde, fordeles tilskuddet med halvparten hver.

- ❖ Kommentarene til § 16 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## **Tiltak for å redusere avrenning til vassdrag og kyst**

**Forurensningstiltak - hva er prioriterte områder?**

Etter siste istid ble det avsatt marin leire i saltvann. Arealer med marin leire ligger generelt under 200 m.o.h., *marin grense*. Marin grense er det høyeste nivået havet har hatt etter istiden. Her har vi næringsrikt leirholdig jordsmonn, og mye åpenåkerareal med høy risiko for avrenning. Arealer under *marin grense* er derfor *prioriterte områder* med hensyn til regionalt miljøtilskudd.

Det innebærer at flere av ordningene som tar sikte på å begrense avrenning til vassdrag og kyst, har høyere satser for arealer som befinner seg under marin grense enn for arealer som ligger over marin grense. Enkelte forurensningstiltak gjelder kun innenfor prioriterte områder.

## **Ingen jordarbeiding om høsten (§ 17)**

**Kan man søke RMP-tilskudd for ingen jordarbeiding ved systematisk grøfting på stubbarealet i om høsten høst? Arealet skal ikke pløyes etter ferdig grøfting.**

Ja, det vil jo være mye stubbåker igjen. Det viktigste er at jorda grøftes når den er lagelig, og ikke når det er vått for å tilpasse seg stubbtilskuddet.

**Kan en søke om tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten på arealer (vendeteiger) der det er kjørt jordløsner. Det er 1 meter mellom tindene og den går ca. 50 cm dypt?**

Ja, men ingen anbefaler å jordløsne så seint. Generelt så bør det sås til så planterøtter holder grubbesporene åpne. Ideelt sett bør kombinasjonen av disse tiltakene utføres når det er lagelig - rundt St.Hans-tider

- ❖ Kommentarene til § 17 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Gras på arealer utsatt for flom og erosjon (§ 18)

**Kan søkere som har både korn og gras få tilskudd til flomutsatte områder på eng også i områder uten miljøkrav?**

Ja. Ordningen gjelder for foretak som er berettiget produksjonstilskudd for korn eller andre åpenåkerkulturer i samme søknadsåret. Den vil dermed også gjelde for foretak med både korn og grasarealer, i år med eng på det flomutsatte arealet.

**Kan foretak med kun grasarealer få tilskudd til gras på arealer utsatt for flom og erosjon?**

Dersom arealet ligger i et område med sårbare vassdrag med regionale miljøkrav, vil foretak med kun grasarealer kunne søke på tilskuddet.

Foretak som kun har grasarealer og arealet ikke omfattes av regionale miljøkrav, er ikke berettiget tilskudd for gras på arealer utsatt for flom og erosjon.

**Er det kun gras/flerårige vekster på flomutsatt del av jordet med åpenåkerkultur som får tilskudd?**

Ja, kun den delen av arealet som er flomutsatt eller erosjonsutsatte (erosjonsrisikoklasse 3 og 4).

**Er ettårige grønnfôrvekster inkludert i åpenåker?**

Ja.

- ❖ Kommentarene til § 18 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer (§ 19)

**Hva betyr det at et areal er flomutsatt?**

Med flomutsatt menes at arealet står under vann oftere enn hvert 10. år. Kommunen avgjør erosjonsrisikoen. Hensikten med tilskudd til stubb i flomutsatte og vassdragsnære områder, er å redusere flomerosjon. Det omfatter både reduksjon av jorderosjon og å forebygge tap av næringsalter.

**Kan jeg få tilskudd på vassdragsnært areal selv om arealet ikke er flomutsatt?**

Ja, Ingen jordarbeiding nærmere vassdrag enn 50 meter er tilskuddsberettiget etter §19, forutsatt at man oppfyller vilkårene for både §§ 17, og 19.

**Kan jeg søke regionalt miljøtilskudd for et areal som har ligget brakk i sommer?**

Nei. Arealer som har ligget brakk i sommer, dvs. uten å være tilsådd, er ikke berettiget regionalt miljøtilskudd.

**Kan jeg søke tilskudd til «Ingen jordarbeiding om høsten» og tilskudd til «Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer» på samme areal?**

Ja. Tilskudd til «Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer» gis som tillegg til tilskudd til «Ingen jordarbeiding om høsten».

- ❖ Kommentarene til § 19 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Direktesådd høstkorn og høstoljevekster (§ 20)

**Hva betyr forutgående jordarbeiding?**

Høstkornet skal sås uten at arealet blir jordarbeidet før såing. Forutgående jordarbeidingsutstyr, dvs. utstyr som ikke direkte fører såfrøet ned i jorda, er ikke greit. Lett risping av jorda for å få bedre kontakt mellom såkorn og jord kan aksepteres, men det må være minimal forstyrrelse av jorda. Såinga være så dyp at anbefalt sådybde ivaretas. Type sålabb er ikke avgjørende. Hovedsaken er at den skjærer seg ned i jorda og legger såfrøet i passelig dybde. Det som er viktig er at jorda utenom såradene berøres minst mulig. Så lenge det er stubb mellom såradene er det greit. Såmaskinen skal kun bearbeide jorda i striper der såfrøene plasseres.

**Jeg får ikke kombinert «§ 20 direktesådd høstkorn» og «§ 17 ingen jordarbeiding om høsten» i kartet.**

Det er dessverre ikke teknisk mulig å kombinere «direktesådd høstkorn» og «ingen jordarbeiding om høsten». Du kan kun søke direktesådd høstkorn. Som en kompensasjon for at de to tilskuddene ikke kan kombineres, har vi en høyere sats på direktesådd høstkorn.

**Jeg får ikke kombinert «§ 20 direktesådd høstkorn» og «§ 19 ingen jordarbeiding på flomutsatte og/eller vassdragsnære arealer» i kartet.**

Det er dessverre ikke teknisk mulig å kombinere «direktesådd høstkorn» og «ingen jordarbeiding på flomutsatte og/eller vassdragsnære arealer». Legg inn en forklaring i merknadsfeltet i søknaden din, om at du ikke fikk kombinert tiltakene i kartet. Dette blir håndtert av saksbehandler i kommunen manuelt ved behandling av søknaden din, for søknader til og med søknadsomgangen for regionalt miljøtilskudd i 2022.

- ❖ Kommentarene til § 20 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Fangvekster som underkultur (§ 21)

**Kan fangvekst sådd som underkultur slås og/eller beites?**

Ja, men dersom fangveksten slås og/eller beites skal det skje på en måte at vegetasjonen ikke ødelegges, dvs. fangveksten må fortsatt være godt etablert, og funksjonen til vegetasjonen må opprettholdes.

**Kan jeg tilskudd til fangvekst i mais?**

Ja, det kan gis tilskudd til fangvekst som underkultur i mais. Fangveksten kan f.eks. sås sammen med siste ugrasharving eller radrensing. Da vil foretaket få tilskudd for fangvekst som underkultur og for ugrasharving. Det gis imidlertid ikke tilskudd til ingen jordarbeiding for mais.

- ❖ Kommentarene til § 21 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Fangvekster sådd etter høsting (§ 22)

### Hvordan ser en godt etablert fangvekst ut?

Med «godt etablert» menes der plantene har utviklet god rotstruktur og er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

### Er det greit å så korn som fangvekst?

Ja. I gjeldende RMP er det ikke satt vilkår om hvilke vekster som skal inngå i fangvekstblanding. Men husk at et av grunnvilkårene for dette tiltaket er at fangveksten ikke skal være hovedvekst året etter.

### Etter tidlig tresking av korn har det kommet opp voldsomt med etterrenning. Kan jeg søke om tilskudd til fangvekst på arealet?

Nei. Tilskuddet skal være en kompensasjon for ekstra kostnader knyttet til etablering av fangveksten. Det er en forutsetning at arealet såes (breisåing er ok).

- ❖ Kommentarene til § 22 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#)

## Grasdekte vannveier og grasstriper i åker (§ 23)

- ❖ Kommentarene til § 23 [kan du lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

## Grasdekt kantsone i åker (§ 24)

### Kan jeg søke produksjonstilskudd for areal med «grasdekt kantsone i åker» som ikke blir høstet?

Nei. Tilskuddssatsen er tenkt å blant annet dekke inn tapt avling og produksjonstilskudd i tillegg til kostnadene ved etablering og skjøtsel av disse sonene.

- ❖ Kommentarene til § 24 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

## Fangdam (§ 25)

### Hva er omfattet av arealet?

Arealet rundt fangdammen som det gis tilskudd for: vannspeilet, kantvegetasjon og vegetasjonsfilter.

### Fangdammens areal er under 1 dekar. Hva gjør jeg?

Tilskuddet til fangdam utmåles per dekar. Dersom fangdammen er under ett dekar, avrunder du oppover til ett dekar.

- ❖ Kommentarene til § 25 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

# Tiltak for å redusere utslipp til luft

## Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel (§ 26)

### Hva menes med spredning av husdyrgjødsel ved *nedfelling*?

Metoden innebærer bruk av utstyr som «skyter» gjødsel ned i bakken. På den måten kan nitrogentapet reduseres med opptil 80 % og avrenning og luktproblemer reduseres betydelig.

### Hva menes med spredning av husdyrgjødsel ved *nedlegging*?

Metoden innebærer at gjødsel blir lagt ned på bakken med slanger. Det gir mindre nitrogentap til luft og mindre luktproblemer.

### Er det mulig å få tilskudd til miljøvennlig spredning 2 ganger på det samme arealet?

Nei. Det gis tilskudd kun for én spredning. Gjødsel må spres på en slik måte at det kommer til nytte i vekstsesongen i den forstand at det høstes avling på arealet etter siste spredning. Spredning uten påfølgende vekst er generelt ikke ønskelig og gir ikke tilskudd.

### Er det mulig å få tilskudd for nedlegging av gjødsel med stripespreder eller slange på bratt areal?

Ja.

### Kan jeg få miljøtilskudd for spredning av husdyrgjødsel med nedfelling på høstkornarealet?

Nei. Arealet skal høstes eller beites ETTER siste spredning.

### Kan spredning av talle kvalifisere for tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel?

Nei. Ordningen omfatter ikke faste husdyrgjødseltyper som spres med tørrgjødselvogn. For slike husdyrgjødseltyper vil ikke spredemetodene som gir tilskudd spille noen nevneverdig rolle for å redusere tap av næringsstoffer.

### Kan spredning av bioest fra matavfall kvalifisere for tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel?

Det kommer an på konsistensen på gjødsel. Ordningen omfatter ikke faste gjødseltyper som spres med tørrgjødselvogn. For slike typer vil ikke spredemetodene som gir tilskudd, spille noen nevneverdig rolle for å redusere tap av næringsstoffer. For flytende gjødseltyper med fare for tap av næringsstoffer ved spredning, og der det brukes utstyr for nedlegging eller nedfelling, eller med rask nedmoldning, kan det søkes om tilskudd til miljøvennlig spredning.

### Kan jeg motta RMP-tilskudd for nedfelling av husdyrgjødsel selv om jeg bredspredde husdyrgjødsel på slutten av vekstsesongen?

RMP-tilskuddet for nedfelling eller nedlegging gis for maks én spredning per areal, og vilkårene gjelder for det tiltaket som omsøkes. Det betyr at du kan få tilskudd til nedfelling på et areal, selv om du sprer husdyrgjødsel på samme areal senere samme vekstsesong, men da på andre måter som ikke tilfredsstiller vilkårene for miljøvennlig husdyrgjødselspredning.

- ❖ Kommentarene til § 26 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

## Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange (§ 27)

### Hva menes med spredning av husdyrgjødsel med *tilførselsslanger*?

Det brukes ingen tankvogn som trekkes etter traktoren. Husdyrgjødsel tilføres fra gjødsellageret via en slange som traktoren trekker med seg. Fordelen er at faren for jordpakking reduseres. Det er ingen bestemte krav til type spredningsredskap.

### Gjelder kravet om nedmolding tilfeller der gjødsel er spredt med nedlegging, også i tilfeller der det er benyttet tilførselsslange?

Ja. Kravet om nedmolding gjelder ikke der det står åker. Det gjelder kun svart jord. Eksempel: En bonde har sådd en del høstkorn. Påfølgende vår sprer han husdyrgjødsel på høstkornet, med utstyr for nedlegging. Han trenger ikke nedmolde dette.

- ❖ Kommentarene til § 27 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

## Tiltak for å redusere bruk av kjemiske plantevernmidler

### Ugrasharving i åker (§ 28)

#### Kan jeg få tilskudd til ugrasharving om våren når jeg har sprøytet høstkorn om høsten?

Nei. Det skal ikke benyttes ugrasmidler.

#### Kan jeg få tilskudd for å ugrasharve i mais?

Det kan gis tilskudd til ugrasharving i mais. Hvis foretaket velger å radrense i stedet for å ugrasharve, vil det kunne gis tilskudd til ugrasharving, men ikke til radrensing.

#### Kan jeg få tilskudd per gang jeg ugrasharver?

Nei, det gis kun ett tilskudd per areal i vekstsesongen.

- ❖ Kommentarene til § 28 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

### Ugrasbekjempelse i radkulturer (§ 29)

#### Hva menes med mekanisk ugrasbekjempelse?

Du utfører mekanisk ugrasbekjempelse når du radrenser, luker eller hypper radkulturen eller flammebehandler.

Damping inngår ikke.

### Gir plastdekking tilskudd?

Nei. Plastdekking i grønnsaker eller andre typer tildekking gir ikke tilskudd. Det gjelder selv om det er brukt nedbrytbar bioplast. Tilskudd forutsetter en *aktiv* ikke-kjemisk bekjempelsesmetode.

- ❖ Kommentarene til § 29 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

## Tiltakspakke: Miljøavtale

### Miljøavtale (§ 30)

#### Kan jeg få tilskudd til miljøavtale i tillegg til andre miljøtilskudd som ingen jordarbeiding og fangvekster med mer?

Ja, tilskuddet kommer på toppen av andre berettigede og omsøkte RMP-tilskudd. Se grunnvilkårene i veilederen for regionale miljøtilskudd i Oslo og Viken, § 30.

#### I egenerklæringen for miljøavtale står det: "Alt erosjonsutsatt areal på foretaket har stubb, gras eller fangvekster om vinteren." Hva menes med "alt erosjonsutsatt areal"?

Med dette menes at søkeren oppfyller grunnvilkårene for miljøavtale, slik det er beskrevet under § 30 i veilederen: For å kunne søke på miljøavtale skal det sås gras eller fangvekster om høsten eller arealet skal ligge i stubb gjennom vinteren. Dette gjelder:

- Alt åkerareal i erosjonsklasse 3 og 4
- Dråg
- Langs jordbruksarealer som grenser til åpent vann.
- Bredden på vegetasjonsdekket eller området med stubb må minst være 6 meter på fulldyrka mark.

### Trinn 1: Jordløsning

#### Kan jeg ta ei grønnsaksavling før jeg sår «pionerblandinga»?

Ja. Dersom det er laglige forhold for tidlig våronn, vil det være mulig ta ei grønnsaksavling før tilsåing med pionerblanding og likevel ha godt håp om å få ønsket virkning av pionerblandinga. Veksttida for pionerblandinga må være minimum to måneder. Den må sås under laglige forhold, vanligvis godt ut i juni når jorda er varm nok til å gi god rotutvikling.

#### Kan jeg ta ei grasavling før jeg pløyer opp enga og deretter så «pionerblanding»?

Nei. Formålet med ordningen er å bedre jordstrukturen i *åpen åker* med jordstrukturproblemer og dreneringsbehov. Flerårig eng/beite som del av vekstskiftet, vil bidra til bedre jordstruktur. Ordningen er derfor ikke aktuell for slike arealer.

#### Kan jeg slå «pionerblandinga»?

Ja, men det må da gjøres etter blomstring. Lar du plantematerialet ligge på jorda, vil den kunne tjene som grønn gjødsling. Selve pionerblandinga gir lite plantemasse. Dersom du sår i bygg eller havre, vil du få en plantemasse som kan brukes til fôr. Jordforbedringa blir best dersom pionerblandinga ikke slås.



Kan jeg høstpløye arealet jeg har hatt «pionerblanding» på?

Nei.

**Hvordan føres pionerblandinga i søknaden om produksjonstilskudd?**

- Arealet føres som grønn gjødsling (kode 223), dersom alt plantematerialet blir tilbakeført til jorda i fersk tilstand.
- Arealet føres som grønnfôr (kode 213) dersom det blir høstet og avlinga brukt til fôr. Pionerblanding er dårlig egnet for pressing og pakking. Iblendet bygg eller havre blir plantemassen bedre egnet til fôr.
- Dersom arealet ikke slås, føres det i kode 294, «Areal i drift, men ikke berettiget produksjonstilskudd».

Det forutsettes at utstyr for pussing, eventuell slått m.m., ikke forårsaker slike skader som tiltaket har til hensikt å motvirke.

I tilfeller der det er to kulturer på det samme arealet i samme vekstsesong, kan søkeren **velge** hvilken vekst vedkommende ønsker å føre i søknaden om produksjonstilskudd. Kulturen som føres i søknaden om produksjonstilskudd må være plantet/sådd før 1. august. Med andre ord: Når det er tatt ei grønnsaksavling før pionerblandinga ble sådd på arealet, kan foretaket få areal- og kulturlandskapstilskudd for grønnsaker. Er pionerblandinga slått og plantemassen brukes til grovfôr, kan foretaket få areal- og kulturlandskapstilskudd for grovfôr.

### *Trinn 2: Spredning av kompost*

**Hva er kompost - til forskjell fra talle?**

Ferdig kompost er relativt homogen og lukter god jord. Den vendes og stelles slik at omsetningsprosessen fra strøblanda husdyrgjødsel (talle/flisblanda hestemøkk) skjer ved god tilgang på oksygen. Se veileder for [Tillaging av kompost og veileder til Gårdskompostering](#). Næringsinnholdet i komposten skal dokumenteres ved jordanalyser. Egenprodusert kompost skal ha temperaturlogg som viser temperatur høyere enn 55 °C i mer enn tre dager. Kontakt Landbruksrådgivningen (NLR-Viken, NLR-Øst eller NLR-Østafjells), dersom du trenger veiledning om kompostering, [bedømme jordstruktur](#) eller ta ut prøver til analyse. Kommunens landbruksforvaltning har verken kapasitet eller utstyr til å gå tungt inn i veiledningen i *Jordstrukturforbedrende tiltak og Bruk av kompost*.

**Kan jeg få tilskudd for innkjøpt kompost?**

Nei. Komposten må være egenprodusert. Se veileder for [Tillaging av kompost og veileder til Gårdskompostering](#). Næringsinnholdet i komposten skal dokumenteres ved jordanalyser. Egenprodusert kompost skal ha temperaturlogg som viser temperatur høyere enn 55 °C i mer enn tre dager. Opphavsmateriale skal dokumenteres i et [Råvaredokument](#).

- ❖ Kommentarene til § 30 og 31 kan du [lese i instruks for regionale miljøtilskudd](#).

# Utdrag fra Instruks for regionale miljøtilskudd – revidert 5. mai 2020 – Landbruksdirektoratet

*Kapittel 2 Kommentarer til bestemmelsene – de som gjelder for Oslo og Viken*

## 2.1 Kapittel 1 Generelle bestemmelser

### Kommentarer til § 1 Formål

Formålsbestemmelsen angir formålene med tilskuddene under hvert miljøtema. De åtte miljøtemaene er kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, friluftsliv, avrenning til vann, utslipp til luft, plantevern og miljøavtale. Prioriteringene som blir gjort regionalt skal forankres i disse miljøtemaene.

### Kommentarer til § 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i [navn på region] fylke.

### Kommentarer til § 3 Grunnvilkår

For å oppfylle grunnvilkårene i § 3 a må følgende vilkår som må være oppfylt.

1. Tilskuddet tilfaller foretaket som har gjennomført tiltaket på arealer de disponerer i søknadsåret  
Det er kun foretaket som har gjennomført tiltaket som kan søke om tilskudd. Ved at foretaket «disponerer» arealet, menes at man enten eier, har bruksrett til eller leier et areal for «vanlig jordbruksproduksjon». Et leieforhold bør kunne dokumenteres ved skriftlig leieavtale, men dette er ikke et krav. Ved tvil om foretakets rett til å disponere arealet, er det foretaket selv som har bevisbyrden for å dokumentere at man disponerer arealet.
2. Foretaket må drive «vanlig jordbruksproduksjon» på en eller flere landbrukseiendommer  
Dette er en konkret landbruksfaglig vurdering og betyr at foretakets drift må være intensiv nok til å være berettiget produksjonstilskudd, jf. forskrift av 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2.

Regionale miljøtilskudd gjelder som utgangspunkt drift av jordbruksarealer, og ved vurdering av hva som ansees som «vanlig jordbruk» skal det tas utgangspunkt i gjeldende kommentarrundskriv til produksjonstilskuddsforskriften kapittel 2.3.2 om «arealbaserte produksjoner».

3. Foretaket må være registret i Enhetsregisteret.  
For å oppfylle grunnvilkåret i § 3 b må følgende vilkår være oppfylt:
  - 1) Beitelaget må være registeret som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret.  
Brønnøysundregisteret krever i dag at beitelaget er registret som et samvirkeforetak. Imidlertid er det mange beitelag som fortsatt er registrert som forening. Disse kan også søke om tilskudd for drift, så fremt de oppfyller øvrige vilkår i bestemmelsen.
  - 2) Driften av beitelaget skal ha til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite.

## 2.2 Kapittel 2 Kulturlandskap

Formålet med tiltakene under kulturlandskap er å ivareta jordbrukets kulturlandskap utover det en oppnår gjennom de nasjonale ordningene. Drift av bratt areal og drift av beitelag skal bidra til å opprettholde tradisjonell drift, mens beiting og slått av verdifulle jordbrukslandskap skal bidra til å ivareta mer spesielle kulturlandskapsverdier. Åkerholmer og gårdsdammer er særegne landskapselementer i jordbrukets kulturlandskap som bør ivaretas, også av hensyn til biologisk mangfold.

### Kommentarer til § 4 Drift av bratt areal

Formålet med tilskuddet er å stimulere til drift av bratte arealer for å holde arealene i hevd og ivareta et åpent kulturlandskap.

Tilskuddet gis til fulldyrka og overflatedyrka areal, samt innmarksbeite. Bestemmelsen krever at det er drift på arealet slik som slått, høsting av korn eller andre vekster, eller at innmarksbeitet blir gjødslet og skjøttet ved pussing, fjerning av ugras mm. Beiting alene vil derfor ikke gi tilskudd. Tilskuddet kan også gis til drift av frukthager i bratt terreng.

Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble det bestemt at tilskudd for drift av bratt areal skal gis i alle fylker unntatt Østfold, Akershus, Vestfold og Finnmark, jf. Prop. 94 s (2017-2018).

Tilskuddet kan ikke avgrenses til gitte områder, dvs. at tiltaksklassene overflatedyrka og fulldyrka 1:3 og overflatedyrka og fulldyrka 1:5 må benyttes i hele fylket. Fylkesmannen kan velge hvorvidt de øvrige tiltaksklassene skal nyttes.

Fylkesmannen kan avgrense nedre eller øvre grense for antall dekar per foretak som er tilskuddsberettiget.

### Kommentarer til § 5 Drift av beitelag

Formålet med tilskuddet er å stimulere til samarbeid om beiting med sikte på god utnyttelse av beiteressurser i utmark og effektivt tilsyn med minst mulig tap av dyr. Slikt samarbeid kan gjelde tilsyn, sanking og ettersyn og vedlikehold av gjerder og installasjoner.

Tilskuddet utmåles per dyr som er sluppet på beite. Dette er en endring fra tidligere praksis, da utmålingen ble gjort på bakgrunn av antall innsanka dyr. Fylkesmannen kan fastsette nærmere bestemmelser om antall medlemmer i beitelaget, beitetrykk, krav om tilsyn og årlig rapportering om driften.

### Kommentarer til § 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting av verdifulle jordbruksarealer for å holde arealene i hevd, samt bevare et jordbrukspreget og åpent landskap.

Det kan gis tilskudd for fulldyrka- og overflatedyrka arealer, samt innmarksbeite, der beiting er det mest aktuelle tiltaket for å skjøtte arealene og holde vedlike kulturlandskapskvalitetene.

Med verdifulle jordbruksarealer menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier, skapt av langvarig, tradisjonell jordbruksdrift. Dette kan være verneområder, setervoller, Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, Verdensarvområder, arealer uten veiforbindelser samt bygdenære områder. Tilskuddet skal gis til beite innenfor disse arealene.

Fylkesmannen skal fastsette i regional forskrift hvilke områder tiltaket gjelder for, herunder hva som skal regnes som verdifulle jordbruksarealer i fylket. Dette kan gjøres ved en geografisk

angivelse av områdene, og/eller ved å definere hvilke type jordbrukslandskap som regnes som verdifulle. For å sikre tilfredsstillende beitetrykk bør fylkesmannen fastsette nærmere bestemmelser om nedre/øvre grense for antall dyr.

#### **Kommentarer til § 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting i verdifulle jordbrukslandskap for å holde arealene i hevd, samt bevare et jordbrukspreget og åpent landskap. Beiting kan også ivareta kulturbetinget naturmangfold i utmark.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier, skapt av langvarig, tradisjonell jordbruksdrift. Dette kan være verneområder, setervoller, Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, Verdensarvområder, fjellområder, arealer uten veiforbindelser samt bygdenære områder.

Tilskuddet skal gis til beiting innenfor disse områdene/arealene.

Fylkesmannen skal fastsette i regional forskrift hvilke områder tiltaket gjelder for, herunder hva som skal regnes som verdifulle jordbrukslandskap i fylket. Dette kan gjøres ved en geografisk angivelse av områdene, og/eller ved å definere hvilke type jordbrukslandskap som regnes som verdifulle. Fylkesmannen kan også gi bestemmelse om varighet av beitingen.

Tiltaket vil kunne gjelde arealer med mer eller mindre tydelig avgrensing, og tilskuddsutmålingen er derfor satt ut fra antall dyr.

#### **Kommentarer til § 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til å holde verdifulle jordbruksområder i hevd og hindre gjengroing.

Tilskuddet kan gis til slått av fulldyrka eller overflatedyrka arealer.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier, skapt av langvarig, tradisjonell jordbruksdrift. Dette kan være verneområder, setervoller, Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, Verdensarvområder, fjellområder, arealer uten veiforbindelser samt bygdenære områder.

Tilskuddet gis til slått innenfor disse arealene.

Fylkesmannen må fastsette i regional forskrift hvilke områder tiltaket gjelder for, herunder hva som skal regnes som verdifulle jordbrukslandskap i fylket. Dette kan gjøres ved en geografisk angivelse av områdene, og/eller ved å definere hvilke type jordbrukslandskap som regnes som verdifulle.

#### **Kommentarer til § 9 Skjøtsel av [åkerholmer og gårdsdammer] - kun gårdsdammer RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å ivareta og hindre gjengroing av åkerholmer og gårdsdammer som er viktige kulturlandskapselementer og ofte har et rikt biologisk mangfold.

Tiltaket innebærer slått/rydding eller beiting. Med slått/rydding menes å fjerne gras og oppslag av vegetasjon for å beholde et åpent preg. Det er satt krav om at arealene ikke skal gjødsles siden de ofte har et rikt biologisk mangfold som kan være sårbare for gjødsel.

Overskriften i forskiftsmalen er utformet med tanke på at fylkesmannen kan velge ut hva det skal gis tilskudd for.

Forskrift om plantevernmidler §§ 19 og 20 setter forbud mot bruk av plantevernmidler på åkerholmer og tre meter fra overflatevann.

Fylkesmannen kan sette øvre grense for antall åkerholmer/gårdsdammer det kan gis tilskudd for, samt hvilke områder tilskuddet gjelder for i fylket.

### 2.3 Kapittel 3 Biologisk mangfold

Formålet med tiltakene under biologisk mangfold er å ivareta utvalgte og trua naturtyper og biologisk verdifulle arealer i jordbruket. Det er også et mål å tilrettelegge for fugl avhengige av hekking og beiting i tilknytning til jordbruksarealer.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 gjelder ved enhver utøvelse av offentlig myndighet som kan berøre naturmangfoldet, herunder tildeling av tilskudd, jf. § 7. Disse paragrafene lovfester viktige miljørettslige prinsipper som er viktige ved spørsmål som berører naturmangfoldet, herunder krav til kunnskapsgrunnlag, før-var-prinsippet, økosystembasert tilnærming, forurensar betaler, samt krav til miljøforsvarlige teknikker.

Imidlertid er det slik at dersom et tiltak har utelukkende positiv effekt på naturmangfoldet, er det ikke nødvendig å vurdere tiltaket opp mot prinsippene i naturmangfoldloven. Miljødirektoratet trekker opp eksempler som skjøtsel av utvalgte naturtyper som et eksempel der tiltaket har utelukkende positiv effekt.

Vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12 vil derimot kunne være aktuelle i en søknad om dispensasjon fra et vilkår som sikrer biologisk mangfold. Dersom en dispensasjon vil berøre naturmangfoldet, må følgelig vurderes opp mot de miljørettslige prinsippene. Vi henviser for øvrig til Miljødirektoratets veileder på dette feltet.

For jordbrukstiltak som utføres i utvalgte naturtyper er det meldeplikt etter naturmangfoldloven § 55. Det skal etter forskrift om utvalgte naturtyper § 5 utarbeides en handlingsplan for forvaltning, skjøtsel og andre tiltak for utvalgte naturtyper. Det er meldeplikt for alle tiltak som ikke beskrives i handlingsplanen, samt tiltak som kan endre karakteren eller omfanget av en utvalgt naturtype. For tiltak som i handlingsplanen angis som positive for naturtypen og på den måten bygger opp under naturtypens utbredelse og økologiske tilstand, gjelder ikke meldeplikten. Slått av slåttemark og beite av kystlynghei med riktig beitetrykk er typiske tiltak som er positive skjøtselstiltak for den utvalgte naturtypen. Derfor er det ikke meldeplikt etter naturmangfoldloven for tiltakene som det kan gis tilskudd for som gjelder skjøtsel av utvalgte naturtyper.

#### Kommentarer til § 10 Slått av [slåttemyr og slåttemark]

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått av de utvalgte naturtypene slåttemyr og slåttemark for å ivareta eller forbedre naturtypen.

Overskriften i forskiftsmalen er utformet slik at fylkesmannen kan velge ut hvilke naturtyper det skal gis tilskudd for.

Tiltaket gjelder arealer som er kartlagt og definert som utvalgt naturtype slåttemyr og/eller slåttemark (svært viktig og viktig), samt slåttemyr og/eller slåttemark av lokal verdi (lokalt viktig). Tiltaksklassene viser til verdsettingen av arealene – svært viktig, viktig og lokalt viktig.

Slåtten skal være gjennomført på en slik måte at naturtypens egenart og arts mangfoldet ivaretas eller forbedres. Fylkesmannen er ansvarlig for at skjøtelsråd er tilgjengelig for søkeren.

### **Kommentarer til § 13 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer - § 11 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått eller beite av arealer med særlig verdi for plante- og dyrelivet, opparbeidet gjennom tidligere tiders jordbruksdrift.

Arealene skal ha dokumenterte biologiske verdier, for eksempel i Naturbase eller annen naturfaglig kartlegging. Dette kan for eksempel være regionalt viktige naturtyper eller arealer med trua arter som er avhengig av slått eller beite for å bli ivaretatt. Dersom fylkesmannen ønsker å gi tilskudd for trua naturtyper, skal § 14 benyttes.

Fylkesmannen er ansvarlig for at skjøtelsråd er tilgjengelig for søkerne.

### **Kommentarer til § 15 Skjøtsel av styvingstrær - § 12 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er at styvingstrær, som er viktige for biologisk mangfold og som del av jordbrukets kulturlandskap, blir skjøttet og ivaretatt.

Med styving menes beskjæring av nye skudd på gamle styvingstrær. Det kan også gis tilskudd for styving av nyere trær når disse inngår i et miljø av eldre styvingstrær. Etablering av nye tær bare kan skje dersom det erstatter eldre styvingstrær som dør. Styvingen skal gjennomføres på en skånsom måte slik at trærnes særpreg og biologiske mangfold blir ivaretatt. Fylkesmannen er ansvarlig for at skjøtelsråd er tilgjengelige for søkerne.

Det presiseres at tilskuddet skal utbetales det året tiltaket faktisk gjennomføres, for å underbygge formålet i forskriften om at man får tilskudd for aktiv gjennomføring av miljøtiltak.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

### **Kommentarer til § 16 Soner for pollinerende insekter - § 13 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å bedre livsbetingelsene for ville pollinatorer i jordbrukslandskapet ved å ha et mangfold av vekster som kan øke tilgangen på næring for insektene. Tilskuddet er kompensasjon for kostnader ved frøblandinger, samt arbeidet med å så og skjømte sonene. Med skjømte menes beiting eller slått av arealene, samt vedlikehold ved såing der det trengs for å opprettholde et godt plantedekke. Ved tilsåing skal det brukes frøblandinger med arter som gir blomstring og nektarproduksjon gjennom hele pollinatorsesongen. Det er viktig at frøblandingene ikke innehar fremmede arter. Tilskuddet kan også gis til skjømte av allerede etablerte arealer som har en blanding av planter som gir næring for pollinatorene gjennom vekstsesongen.

Fylkesmannen kan bestemme om tilskuddet kun gis til soner på jordbruksareal, eller også soner som grenser til jordbruksareal.

Tiltaket har to tiltaksklasser, hhv. høy og lav sats. Satsdifferensieringen kan for eksempel benyttes til å skille mellom soner som sås og skjømtes, og soner som allerede er etablert og kun skjømtes.

Tiltaksklassen høy sats kan også benyttes dersom sonen er etablert for pollinatorvennlige soner alene, mens lav sats kan benyttes for pollinatorvennlige soner i kombinasjon med andre tiltak, eksempelvis grasdekt vannvei i åker, grasdekt sone i åker, kantsone i eng etc. Tilskuddet kommer da som påslag til det andre tiltaket. Dersom denne tiltaksklassen benyttes, skal bredden på sonen ha samme bredde som det andre tiltaket.

Fylkesmannen kan avgrense tilskuddet til nærmere bestemte områder, eksempelvis områder med ensidig korndyrking, hvor det kan være ekstra behov for å ivareta ville pollinatorer.

Tiltaket utmåles per meter. Striper eller soner gir relativt sett større funksjonsareal for pollinatorene og er som regel enklere å tilpasse i praktisk drift. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall meter det kan gis tilskudd for. Fylkesmannen bør sette minimumskrav for bredden på sonen.

Fylkesmannen er ansvarlig for at skjøtselsråd er tilgjengelig for søkerne. Viktige elementer i skjøtselsrådene vil være at sonene har blomstring gjennom vekstsesongen for å gi næring til pollinatorene. Periode for beiting og skjøtsel, samt metoder for slått, må tilpasses dette.

#### 2.4 Kapittel 4 Kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med tiltak under kulturminner og kulturmiljøer er å holde synlig spor i landskapet etter tidligere tiders jordbruksdrift og bosetting, slik som gravminner og rydningsrøyser, samt å bidra til å opprettholde tradisjonelle driftsformer som seterdrift.

##### Kommentarer til § 19 Drift av seter - § 14 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til drift av seteranlegg. Seterdrift med beitedyr bidrar til å holde arealer åpne, er gunstig for biologisk mangfold og viktig for formidling av tradisjon og kulturarv.

Produksjonen skal tilsvare minimum 45 liter kumelk eller 25 liter geitemelk i døgnet per seter som i dag tilsvare Tines leverandørvilkår.

Tilskuddet utmåles per seter, uavhengig om det er enkelt- eller felleseter. Tilskuddet blir fordelt mellom foretakene som deltar i en felleseter, ved at foretaket oppgir antall deltakere i søknaden. Samdrift regnes som ett foretak.

Setertilskuddene er forenklet fra tidligere ved at differensieringen etter oppholdstid er tatt bort. Minstekravet til produksjonsperiode er fire uker, jf. Prop 94 S (2017-2018). Alle fylkesmannsembeter skal legge til rette for tilskudd på minst 50 000 kroner per seter forutsatt produksjon av ku- eller geitemelk for egen foredling eller levert til meieri.

Fylkesmannen kan ikke avgrense tilskuddet til gitte områder i fylket.

##### Kommentarer til § 22 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner - § 15 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner, for å holde de synlige i jordbrukets kulturlandskap.

Alle faste kulturminner fra før år 1537 er automatisk fredet etter kulturminneloven § 4 første ledd. Tiltaket gjelder alle typer automatisk fredete kulturminner som omtales i kulturminnelovens § 4. Eksempler på automatisk fredete kulturminner er gravhauger, helleristninger, åkerreiner, gårdshauger, rydningsrøyser, boplasser, hustufter og veifar.

Tiltaket innebærer skjøtsel i form av slått/manuell skjøtsel eller beiting. Skjøtselen skal ikke skade kulturminnet jf. kulturminneloven § 3. Tilskuddet skal holde kulturminnet synlig i kulturlandskapet.

Fylkesmannen kan stille krav til beitetrykk eller til størrelsen av arealet som skal skjøttes rundt kulturminnet.

Fylkesmannen kan fastsette i regional forskrift hvilke områder tiltaket gjelder for. I tilfeller der det er behov for å prioritere enkelte typer av automatiske fredete kulturminner, f.eks.

gravminner, er det satt inn bestemmelse her om at fylkesmannen kan avgrense tilskuddet etter dette.

Kriteriet er at det skal grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene og begrepet «grenser til» benyttes derfor i bestemmelsen. Som en ekstra beskyttelse har alle automatisk fredede kulturminner en sikringssone på minimum 5 meter i alle retninger rundt det fredede objektet. Tilskuddsberettiget areal inkluderer kulturminnets sikringssone, jf. § 6 i kulturminneloven.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd som er tilgjengelige for søkerne.

Skjøtselsrådene skal bidra til at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

#### **Kommentarer til § 23 Skjøtsel av [steingjerder, bakkemurer, trekker og alléer] - § 16 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel av kulturminner, for at de skal holdes vedlike og være synlige i kulturlandskapet.

Overskriften i forskiftsmalen er utformet slik at fylkesmannen kan velge ut hvilke nyere tids kulturminnene det skal gis tilskudd for.

Skjøtselen kan være slått, beiting eller rydding av vegetasjon rundt kulturminnet, samt vedlikehold av selve kulturminnet som trepleie eller mindre reparasjoner av bakkemurer/steingjerder. Skjøtselen skal ikke skade kulturminnet, jf. kulturminneloven § 3.

Kriteriet er at det skal grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene og begrepet «grense til» benyttes derfor i bestemmelsen.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd. Skjøtselsrådene skal bidra til at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

Fylkesmannen kan bestemme områder der tilskuddet skal gis, samt nærmere avgrense hvilke typer kulturminner som skal være tilskuddsberettiget. Dette innebærer at man kan avgrense bakkemurer, steingjerder osv. etter nærmere kriterier.

For nyere tids kulturminner stilles det ikke krav om registrering i kulturminnebasen Askeladden. Foreløpig er svært få nyere tids kulturminner registrert i kulturminnedatabaser. Disse typene kulturminner er likevel viktige for kulturarven vår. Regional kulturminneforvaltning kan bistå i å avgjøre om nyere tids kulturminner har kulturhistorisk verdi i denne sammenheng.

#### **2.6 Kapittel 6 Avrenning til vann**

Formålet med tilskuddene under avrenning til vann er å redusere avrenning av næringsstoffer og partikler til vassdrag og kyst. Tiltakene er viktig for å bidra til at målene etter vannforskriften nås.



Ut fra tilstand i vannforekomstene og grad av potensiell negativ påvirkning fra jordbruk, må fylkesmannen velge ut og definere områder som er prioritert for å motta høyere satser for avrenningstiltak. Andre områder kan også motta tilskudd, men vil ikke ha samme behov for høy tiltaksgjennomføring ut i fra tilstanden i vannforekomstene. «Prioriterte områder» og «andre områder» må være klart definert av fylkesmannen. Inndelingen «prioriterte områder» og «andre områder» gjelder for alle tiltakene under kapittel seks, unntatt fangdammer.

#### **Kommentarer til § 27 Ingen jordarbeiding om høsten - § 17 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at åkerarealer ikke blir jordarbeidet om høsten, etter siste høsting.

Plantedekket som blir stående igjen (stubb) til 1. mars, beskytter mot erosjon i vinterhalvåret. Dette er et viktig tiltak for å hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer. Det gis ikke miljøtilskudd for arealer med grasgjenlegg. Eng og radkulturer omfattes ikke av ordningen.

Bestemmelsen om halmbrenning gjelder kun de arealene som ikke blir jordarbeidet.

Tilskuddet kan gis til arealer i alle erosjonsrisikoklasser innenfor «prioriterte områder» og «andre områder».

Tiltaket er del inn i 4 tiltaksklasser ut i fra erosjonsrisikoklasse.

#### **Kommentarer til § 28 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon - § 18 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av flerårige vekster på åkerareal som er spesielt utsatt for erosjon og flom.

Flerårige vekster gir bedre beskyttelse mot tap av jord og næringsstoffer enn åpen åker. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes der plantene har utviklet god rotstruktur og er godt synlige over jorda, med et jevnt og tett plantedekke. Med flerårige vekster menes planter som kan leve i flere år. Vekstene bør fortrinnsvis overleve vinteren og gi god beskyttelse hele året.

Tilskuddet kan søkes om hvert år det ligger flerårige vekster på åkerarealene. Arealene kan med fordel ligge minst tre år før fornying.

Fylkesmannen skal definere hvilke arealer som er flomutsatt og hvilke arealer som er erosjonsutsatt.

#### **Kommentarer til § 29 Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer - § 19 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til å avstå fra jordarbeiding i områder som er særlig utsatt for flom.

Dette skal hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer.

Fylkesmannen må definere flomutsatte områder i regional forskrift før søknadsomgangen.

Tilskuddet gis som tillegg til ingen/utsatt jordarbeiding. Det er lagt opp til at tiltaket kan gis som tillegg til «ingen jordarbeiding» fordi det i mange tilfeller kan være flomutsatte arealer i erosjonsklasse 1 og 2 som ellers har lavere tilskuddssatser. Flomutsatte arealer har imidlertid stor risiko for avrenning av næringsstoffer og det kan være behov for ekstra stimulering for at disse arealene ikke blir jordarbeidet.

Fylkesmannen fastsetter også periode for når jordarbeiding ikke skal skje, ut ifra når på året det er størst flomfare på de aktuelle arealene. Fylkesmannen kan imidlertid ikke sette tidligere frist enn 1. mars, ettersom tiltaket forutsetter at foretaket også søker tilskudd for «ingen jordarbeiding om høsten». Fylkesmannen definerer arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

#### **Kommentarer til § 30 Direktesådd høstkorn og høstoljevekster - § 20 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at høstkorn blir sådd uten at arealet blir jordarbeidet før såing etter høsting av årets avling. Dette kan bidra til redusert jord- og næringsstofftap fra arealene. Lett risping av jorda for å få bedre kontakt mellom såkorn og jord kan aksepteres, men det må være minimal forstyrrelse av jorda.

Fylkesmannen definerer arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

#### **Kommentarer til § 31 Såing av fangvekst - § 21 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av fangvekster for å beskytte jordoverflaten mot avrenning av jord og næringsstoffer, samt å binde overskudd av fosfor og nitrogen i vekstene.

Tiltaket innebærer såing av fangvekster som underkultur i annen avling, for å gi bedre beskyttelse mot erosjon og næringsstofftap enn det en oppnår med ingen jordarbeiding alene. Det kan også gis tilskudd når fangveksten sås seint i dyrkingssesongen eller etter høsting.

Det er viktig at kravet om at fangvestene er godt etablert om høsten blir fulgt opp. Med «godt etablert» menes der plantene er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Med fangvekster menes her en vekst som i utgangspunktet konkurrerer minimalt med hovedveksten, men som etablerer seg godt etter at hovedveksten er høstet. Fangveksten vil da få et tett plantedekke, med god rotstruktur, som beskytter jorda og tar opp næringsstoffer fra dypere jordlag. Det bør ikke sås belgvekster i ren bestand.

Tilskudd for undersådd fangvekst kan gis som et tillegg til tilskudd for utsatt jordarbeiding på samme areal.

Fylkesmannen definerer arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

#### **Kommentarer til § 32 Fangvekster sådd etter høsting - § 22 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av fangvekster for å beskytte jordoverflaten mot avrenning av jord og næringsstoffer, samt å binde overskudd av fosfor og nitrogen i vekstene.

Tiltaket innebærer såing av fangvekst straks etter høsting av tidligkulturer av grønnsaker, poteter eller rotvekster. Fangvekster gir bedre beskyttelse mot tap av jord og næringsstoffer enn åpen åker etter høsting av grønnsaker, poteter og rotvekster. I tillegg kan fangvekstene ta opp overskudd av næringsstoffer fra arealet. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes der plantene har utviklet god rotstruktur og er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Med fangvekster (sådd etter høsting) menes her vekster som vokser raskt etter såing og som etablerer seg godt før vinteren med røtter som armerer jorda og som kan ta opp næringsstoffer fra dypere lag. Det bør ikke sås belgvekster i ren bestand.

Fylkesmannen definerer arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

Ved dyrking av tidligvekster kan fylkesmannen fastsette en annen frist for jordarbeiding, etter 20. oktober.

Med tidligvekster menes vekster som høstes før 1. juli.

#### **Kommentarer til § 33 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker - § 23 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til flerårig grasdekke i dråg på åpen åker og på tvers av fall i lange hellinger som er særlig utsatt for erosjon.

Med dråg menes forsenkninger i åkeren, der vannet ledes etter nedbør. Her vil det i mange tilfeller skje konsentrert overflateavrenning og det er viktig med et grasdekke som har et velutviklet rotsystem som forhindrer jord- og næringsstofftap. Flerårig grasdekke på tvers av fall i lange hellinger kan være aktuelt der det er problemer med jordtap og erosjon inne på åkeren. Grasdekket reduserer vannhastigheten og graving fra overflatevannet i åkeren, i tillegg til å holde bedre på jordsmonnet under selve grasdekket. Her er det ikke krav om å avstå fra gjødsling eller sprøyting, ettersom arealet ligger inne på produksjonsarealet. Det er heller ikke satt krav om høsting, siden minimumsbredde kun er to meter og det kan være utfordrende å høste et slikt areal. Det er ikke like avgjørende å fjerne næringsstoffene som tas opp i grasdekket fra slike arealer, da arealene ikke skal grense til vann eller vassdrag.

Fylkesmannen definerer arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

#### **Kommentarer til § 34 Grasdekt kantsone i åker - § 24 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til etablering av flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på arealer som er utsatt for erosjon og næringsstoffavrenning.

For å hindre forurensning av vann, er det ikke tillatt med gjødsling eller sprøyting. Det er også satt krav om slått, beting eller pussing. Det er en fordel om grasdekket fjernes for å holde tilbake næringsstoffene. Mange foretak vil ikke ha utstyr for høsting og det tillates derfor at arealet pusses.

Sonen skal ha minimum bredde på åtte meter målt fra vassdragets normalvannstand. Dette inkluderer sonen på to meter som er satt som et vilkår etter forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4 siste ledd, siste punktum. Avstanden på åtte meter er satt fordi det ikke er et vilkår etter denne forskriften å søke om produksjonstilskudd. Dermed blir det ikke riktig å henvise til annet regelverk som er avhengig av søknad. Det er derfor presisert at minimum seks meter av sonen må være etablert på fulldyrka eller overflatedyrka areal.

Fylkesmannen definerer arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

#### **Kommentarer til § 36 Fangdam - § 25 i RMP Oslo og Viken**

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at fangdammer utgjør et effektivt rensetiltak og at vegetasjon i tilknytning til fangdammene blir skjøttet.

Tilskuddet skal kompensere for bortfall av produksjonsareal. Tilskuddet kan derfor bevilges årlig forutsatt at fangdammen har tilfredsstillende renseseffekt.

Effekten av dammen går ned etter hvert som sedimentasjonskammeret blir fylt opp, og dammen skal derfor tømmes ved behov.

Arealet rundt fangdammen som det gis tilskudd for, beregnes ut fra vannspeilet og inkluderer kantvegetasjon og vegetasjonsfilter. Plantevernforskriften regulerer tillatt sprøyteavstand til fangdammen.

## 2.7 Kapittel 7 Utslipp til luft

Formålet med tilskuddene under utslipp til luft er å stimulere til gjødslingsmetoder som gir redusert utslipp av ammoniakk og lystgass.

### Kommentarer til § 38 Spredning av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging - § 26 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir lagt rett ned på jorda (nedlegging) eller blandet direkte i jordsmonnet (nedfelling) i stedet for tradisjonell breispredning med gjødselkanon eller lignende.

Nedlegging og nedfelling motvirker tap av ammoniakk til lufta og er også gunstig med hensyn til vannmiljø.

Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og gjødselmengde spredd per dekar.

Arealet skal høstes ved slått eller beiting etter spredning. Fylkesmannen kan fastsette datofrist for når gjødsla skal være spredd.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

### Kommentarer til § 40 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange - § 27 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av tilførselsslager for spredning av husdyrgjødsel og biorest for å redusere jordpakking.

Redusert jordpakking kan gi bedre avlinger på grunn av god jordstruktur for planterøttene og lavere lystgasstap på grunn av bedre infiltrasjon av vann. Bruk av tilførselsslanger har effekt som selvstendig tiltak, men tilskuddet bør knyttes opp mot at gjødsla spres på en miljøvennlig måte. Tiltaket skal derfor gis som et tillegg til de enkelte gjødselstiltakene.

Fylkesmannen kan bestemme at tilleggstilskuddet ikke skal gis i alle kombinasjoner av tiltakene for miljøvennlig spredning.

## 2.8 Kapittel 8 Plantevern

Formålet med tilskuddene under plantevern er å stimulere til bruk av andre metoder for ugrasbekjempelse enn bruk av kjemiske plantevernmidler.

### Kommentarer til § 41 Ugrasharving i åker - § 28 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til harving for å fjerne ugras i stedet for bruk av plantevernmidler.

Tiltaket omfatter ugrasharving i korn og annet frø til modning. Krav om plantevernjournal ligger i forskrift om plantevernmidler og omfatter bruk av integrerte metoder.

### Kommentarer til § 42 Ugrasbekjempelse i radkulturer - § 29 i RMP Oslo og Viken

Formålet med Tilskuddet er å stimulere til metoder for å fjerne ugras uten bruk av plantevernmidler.

Tiltaket innebærer mekanisk bekjempelse (radrensing, lusing eller hypping i radkulturer) eller flammebehandling. Krav om plantevernjournal ligger i forskrift om plantevernmidler og omfatter bruk av integrerte metoder. Damping inngår ikke i tilskuddet.

## 2.9 Kapittel 9 Miljøavtale og klimarådgiving

### Kommentarer til § 43 Miljøavtale - § 30 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at foretak gjennomfører flere miljøtiltak, som i kombinasjon gir større miljøgevinst enn enkelttiltak.

Tiltakene i miljøavtalen skal være definert av fylkesmannen i regional forskrift. Tiltakene som kan inngå i miljøavtalen skal bestå av tiltak fastsatt i denne instruksen. Miljøavtalen kan i tillegg inneha ekstra krav som styrker miljøeffekten. Aktuelle krav i slike miljøavtaler vil kunne være knyttet til for eksempel spredetidspunkt for husdyrgjødsel, redusert gjødsling under norm eller ytterligere skjøtselskrav.

Hittil er miljøavtale knyttet til tiltak for å redusere avrenning i utsatte områder. Miljøavtale er nå utvidet til også å kunne gjelde tiltak innen utslipp til luft, miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel og biologisk mangfold.

Det er to tiltaksklasser (trinn 1 og trinn 2), som gir mulighet for å differensiere miljøtilskuddet ut fra nivå på vilkår eller typer drift. Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

### Kommentarer til § 44 Klimarådgiving - § 31 i RMP Oslo og Viken

Formålet med tilskuddet er å stimulere til kunnskapsoppbygging hos bonden om klimagassutslipp, karbonbinding og klimatilpasning, med sikte på å få gjennomført klimatiltak i jordbruksproduksjonen på sitt foretak. Disse tiltak inkluderer ikke bare tilskuddsberettigede tiltak, men også generell optimering av drifta som for eksempel redusert diesel forbruk eller redusert kalvedødelighet.

I tillegg til helhetlig gjennomgang av opptak og utslipp av klimagasser, skal det vurderes behov for tiltak som gjelder klimatilpasning. Med utgangspunkt i forutsetningene på foretakene, vil tiltak som gjelder håndtering av overflatevann, fordrøyingdammer, naturbaserte renseløsninger, drenering, praksis som gjelder jordarbeiding og andre dyrkingsmessige forhold, være aktuelle.

Innholdet i klimarådgivningen og tilbydere skal være godkjent av Landbruksdirektoratet.

Et vilkår for tilskudd er at det utarbeides en tiltaksplan som legges ved søknaden. Det stilles ikke som vilkår for tilskuddet at foretaket gjennomfører tiltak, men rådgivning og utarbeiding av tiltaksplan skal gi bonden kunnskapsgrunnlag og motivasjon for å gjennomføre tiltak og driftsforbedringer for å redusere utslipp og tilpasninger til et endret klima.

Dersom det søkes om tilskudd for klimarådgiving flere ganger, dvs. i seinere søknadsperioder, må det utarbeides en ny, oppdatert tiltaksplan som skal følge som vedlegg til søknaden. Det kan bare gis tilskudd for tiltaksplaner som er oppdatert med bakgrunn i gjennomført klimarådgiving i inneværende søknadsperiode.

Det er totalt tre tiltaksklasser som skal avspeile kostnadene ved rådgivingen. En-til-en rådgiving er delt opp i høy og lav sats og gir mulighet for differensiering på bakgrunn av kompleksitet eller reisekostnader. Det er mulig å differensiere enten på bakgrunn av reiseavstand, eller etter kompleksiteten i vurderingen av foretaket. Dersom det skal nyttes to satser avhengig av reiseavstand, må statsforvalteren bestemme områder der foretakene vil være berettiget tilskudd til individuell rådgiving etter høy sats. Dersom det nyttes to satser avhengig av kompleksiteten av vurdering, må statsforvalter bestemme nivået av kompleksiteten (for eksempel etter hvor vidt det er foretak med ensidig planteproduksjon eller foretak med planteproduksjon og husdyrproduksjon).

## 2.10 Kapittel 10 Generelle bestemmelser

### Kommentarer til § 45 Utmåling og utbetaling av tilskudd - § 32 i RMP Oslo og Viken

Fylkesmannen fastsetter årlig satser for tilskuddene etter samråd med fylkeslagene i Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag. Fylkesmannen fastsetter foreløpige satser som kan justeres for å tilpasse forbruket til bevilgingen.

Av annet ledd følger det at tilskudd kun skal gis det året tiltaket blir gjennomført.

### Kommentarer til § 46 Søknad - § 33 i RMP Oslo og Viken

Foretak som søker tilskudd skal benytte søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Søknadsfristen er 15. oktober. Det er imidlertid åpnet for at fylkesmannen kan sette en egen frist i tidsrommet 1. august til 20. oktober. For beitelag som søker tilskudd etter [§ Drift av beitelag] er fristen 15. november.

### Kommentarer til § 47 Administrasjon, dispensasjon og klage - § 34 i RMP Oslo og Viken

Første ledd angir at kommunen fatter vedtak om miljøtilskudd i førsteinstans.

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i forskriften. Dispensasjon skal kun gis dersom det er særlig tilfeller av forbigående art som gjør at foretaket som søker tilskudd ikke oppfyller vilkårene for tilskudd. For eksempel vil sykdom eller andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll være «særlige tilfeller» som vil gi grunnlag for å fatte vedtak om dispensasjon. At man er i villfarelse om søknadsfrist etc. er ikke et slikt særlig tilfelle. Andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll kan eksempelvis være klimatiske forhold som gjør det umulig å gjennomføre tiltaket innenfor angitt frist.

Ved søknad om dispensasjon fra vilkår knyttet til miljø for eksempelvis tiltak under miljøtema biomangfold, må en ta stilling til om en dispensasjon kan gis i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Se nærmere omtale om dette under kapittel 3 biomangfold.

Tredje ledd angir at vedtak fattet av kommunen kan påklages til fylkesmannen. Vedtak fattet av fylkesmannen i første instans kan påklages Landbruksdirektoratet.

### Kommentarer til § 48 Opplysningsplikt og kontroll - § 35 i RMP Oslo og Viken

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

### Kommentarer til § 49 Avkorting - § 36 i RMP Oslo og Viken

Det er laget en samlet bestemmelse om avkorting som samler ulike grunnlag for avkorting av tilskudd.

Avkorting etter første ledd gjelder foretakets uaktsomme eller forsettlige overtredelser.

- a) drevet eller driver sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet

Dette gjelder konstaterte overtredelser av regelverk som har sammenheng med jordbruksvirksomheten. Overtredelser etter lov eller forskriftsverk som er hjemlet i jordlova, typisk nydyrkingsforskriften, gjødselverforskriften, dyrevelferdsloven med tilhørende forskriftsverk vil kunne gi grunnlag for avkorting.

Også lovovertridelser som er knyttet til virksomheten etter for eksempel forurensningsloven eller kulturminneloven kan gi grunnlag for avkorting av tilskuddet. Det må konkret vurderes sammenhengen mellom overtredelsen og det som det er søkt tilskudd for.

Videre kan også tilskuddet avkortes dersom foretaket har oppgitt feil opplysninger i søknad, brutt bestemmelser i forskrift om gjødselplanlegging eller mangler eller har mangelfull journal over plantevernmidler. Landbruksdirektoratet kommer nærmere tilbake med omtale av praktisering rundt avkorting av tilskudd i rundskriv.

#### **Kommentarer til § 50 Tilbakebetaling og renter mv. - § 37 i RMP Oslo og Viken**

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere utbetaling av tilskudd. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter [§ XX Avkorting av tilskudd].

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til foretaket.

Fylkesmannen må sette inn paragrafnummer for Avkorting av tilskudd fra regional forskrift.

#### **Kommentarer til § 51 Ikrafttredelse - § 38 i RMP Oslo og Viken**

Fylkesmannen må her sette inn dato for når forskriften trer i kraft og navn for tidligere regional forskrift som oppheves.